

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Цьогорічна конференція, яку традиційно на початку літа проводить Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, перетворилася на справжній форум молодих літературознавців. 23–26 червня 2004 р. у стінах Інституту зібралось майже 200 представників філологічної науки з України, Білорусії, Польщі, Росії, Італії, Японії.

Розмаїття секцій засвідчує широту інтересів молодих науковців: “Теорія літератури”, “Наратологія”, “Концепт, архетип, символ у літературі”, “Текстологія”, “Драматургія і театр”, “Проблеми психології творчості”, “Проблеми компаративістики”, “Гра. Інтертекстуальність”, “Історична проза”, “Жіноча творчість. Література і гендерні дослідження”, “Антропософія і література”, “Зарубіжна література”, “Поезія. Філософська лірика”, “Біблія і література”, “Давня література. Середньовіччя. Бароко. Просвітництво”, “Українська література другої половини XIX ст. Іван Франко. Леся Українка”, “На шляхах модернізму”, “Література 1920–1930-х років”, “Література української діаспори”, “Шістдесятники і після них”, “Сучасна література. Постмодернізм”. У межах конференції було також організовано засідання круглого столу “Довкола Домонтовича”. Це був своєрідний експеримент: учасникам запропонували спочатку виголосити доповіді в різних секціях залежно від обраної проблеми, а потім зійтися разом — як дослідникам творчості одного письменника.

Засідання секції “Давня література. Середньовіччя. Бароко. Просвітництво” було присвячено пам’яті члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук Олексія Васильовича Мишанича. Учасники секції визначили між собою кращі доповіді, і переможців нагороджено останніми виданнями праць О.В.Мишанича. Ними стали *Ірина Добровольська* (Мінськ) за доповідь “Литературная история “Жития Саввы Сербского”: восточнославянский контекст”, *Тетяна Трофименко* (Харків) за доповідь “Українська проповідь другої половини XVII ст.: морально-етична проблематика” та *Наталія Карпенко* (Київ) за доповідь “Формальні аспекти аналізу нідерландської поезії XVII ст.”.

Якби на конференції присуджували приз глядацьких чи то, правильніше, слухацьких симпатій, його, без сумніву, отримала б учениця десятого класу гуманітарного ліцею при Київському університеті *Ярослава Стріха* за доповідь “Володар персів” Дж. Р.Р.Толкіна у російському, українському та польському дзеркалі: досвід здобутків і втрат”.

Одним із найцікавіших було засідання секції “Поезія. Філософська лірика” під керівництвом д.ф.н. Е.С.Соловей та д.ф.н. Н.Р.Мазепи. А серед кращих доповідачів тут, очевидно, слід назвати *Масімо Мауріціо* (Мілан) — “Антиартистизм как иносказание на примере творчества Е.Л.Кропивницкого и в контексте поэтики лианозовской группы”, *Регіну Краукліс* (Санкт-Петербург) — “Музыка в поэтическом мире О.Мандельштама: к вопросу об эволюции концепции культуры в творчестве поэта”, *Олену Чернявську* (Люблін) — “Основні філософські питання в творчому осмисленні В.Стуса і Р.М.Рільке”.

Надзвичайно цікаво й плідно працювала секція “Українська література другої половини XIX ст. Іван Франко. Леся Українка”. Серед заслуханих доповідей учасники відзначили “Моделювання метаміфу світової гармонії у повісті “Тіні забутих предків” М.Коцюбинського” *Ірини Бестюк* (Рівне), “Бестіарій художньої системи О.Кобилянської” *Галини Нікітчиної* (Житомир) та доповіді львів’янок — *Мар’яни Челецької* “Часопросторовість як ознака заголовка та поезія І.Франка” і *Марії Мицан* “На межі літературних епох: ще раз до проблеми “Франко і модернізм”. На засіданні другої підсекції “Зарубіжна література” вирізнялися доповіді “Тема дитинства в австрійській літературі 1960–70-х годов” *Оксани Кравчук* (Владикавказ), “Контрпозиція до влади (соціальна проблематика “Щоденника 1966–1971” М.Фріша)” *Олександра Чертенка* (Київ), “Мотив пути в произведениях П.Зюскинда” *Айгуль Салахової* (Казань), “Північні краї В.Набокова. Жанровий аспект текстів” *Михайла Назаренка* (Київ).

В окремих секціях просто визначилися “безперечні хіти”. Такими в секції “Література 1920–1930-х років” визнано доповідь *Олени Пашник* (Запоріжжя) “Кореляція генетивної

та мортальної універсалиї в українській прозі 20-30-х років ХХ ст.”; в секції “Проблеми компаративістики” — доповідь *Юлії Емер* (Томськ) “Миромоделирование в современном фольклоре”; в секції “Гра. Интертекстуальність” — доповіді *Мар’яни Гірняк* (Львів) “Гра масок і багатолічність у контексті проблеми авторської ідентичності (на матеріалі інтелектуальної прози В.Петрова-Домонтовича) й *Інни Гуляєвої* (Москва) “Литературная игра в романах Б.Акунина”; в секції “Драматургія і театр” — доповіді *Юкіо Касе* “Портрет режиссера. Первый опыт театроведческого исследования” та *Дениса Кондакова* (Полоцьк) “Одинокий” и “Этот замечательный бордель!” Э.Ионеско: от романа к пьесе”. Більшість секцій працювала надзвичайно стабільно в позитивному сенсі — там не було очевидних інтелектуальних лідерів, але й не було одверто слабких чи нецікавих доповідей.

Триденний напружений графік, велика кількість учасників, тематична амплітуда виголошених доповідей підштовхують до певних узагальнень. Найперше, що засвідчила вже програмка конференції, — це літературознавча мода. Як і минулого року, на піку популярності — наратологія, психоаналіз, гендерні студії, творчість Віктора Петрова-Домонтовича. Проблематика й тематика доповідей має і свою “географію”. Прикро відзначати, що секції “Драматургія і театр”, “Теорія літератури”, “Зарубіжна література” склали майже виключно іноземці. Щороку працює секція американістики під керівництвом д.ф.н., проф. Т.Н.Денисової, де збираються чи не всі її колишні й теперішні учні, а от дослідників німецької, французької, слов’янських літератур серед молодих учених України дуже мало.

Помітна присутність іноземців — здебільшого росіян і білорусів — виразно оприявила деякі проблеми молодшої української науки про літературу. Передусім це невміння молодих українських дослідників стисло виголошувати доповіді, спілкуватися, працювати в режимі дискусій, невміння слухати й обговорювати проблеми. Певно, це проблема цілої нашої науки — “дефіцит” наукових зібрань саме для молодих, адже на “дорослих” конференціях аспіранти чи молоді кандидати наук рідко коли наважуються на суперечки й дискусії, а лише слухняно вислуховують повчання метрів. Це зворотний бік замкнутості, непублічності вітчизняної науки — кожен нудиться у своїй хаті. Наприклад, у Росії ситуація склалася дещо вигідніше: там існує не одне наукове молодіжне збіговисько, тому тамешні аспіранти вже давно навчилися аргументовано опонувати навіть найбільшим авторитетам. Нам цього поки що відчутно бракує, але це і є одне з завдань нашої конференції — створити атмосферу невимушеного, живого, зацікавленого спілкування рівних, сприятливу для дискусій, обговорень, суперечок.

Кращі доповіді за ухвалою керівників секцій будуть опубліковані. Щоб полегшити роботу редколегії, від аспірантів вимагається рецензія наукового керівника, однак це не рятує від напливу “недоброякісної передзахисної писанини”. І це ще одна проблема: інститут наукового керівництва формалізувався настільки, що функції наукового керівника звелися до забезпечення успішного захисту незалежно від якості дисертації — тут важливішу роль відіграють авторитет, статус, зв’язки і знайомства. Редколегія збірника праць молодих учених мусить брати на себе неприємний обов’язок відхиляти статті, які не відповідають рівню збірника, попри іноді блискучі компліментарні рецензії, а то ще й працювати з особливо наполегливими авторами та писати пояснювальні листи їхнім науковим керівникам.

Це не скарги організаторів, а лише констатація негативних явищ, з якими покликана боротися конференція молодих учених. З року в рік неприємностей меншає, конференція розвивається, рівень учасників помітно зріс. Тому наступної зустрічі молодих учених в Інституті літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України чекаємо з новими сподіваннями й новими ідеями.

Ярина Цимбал